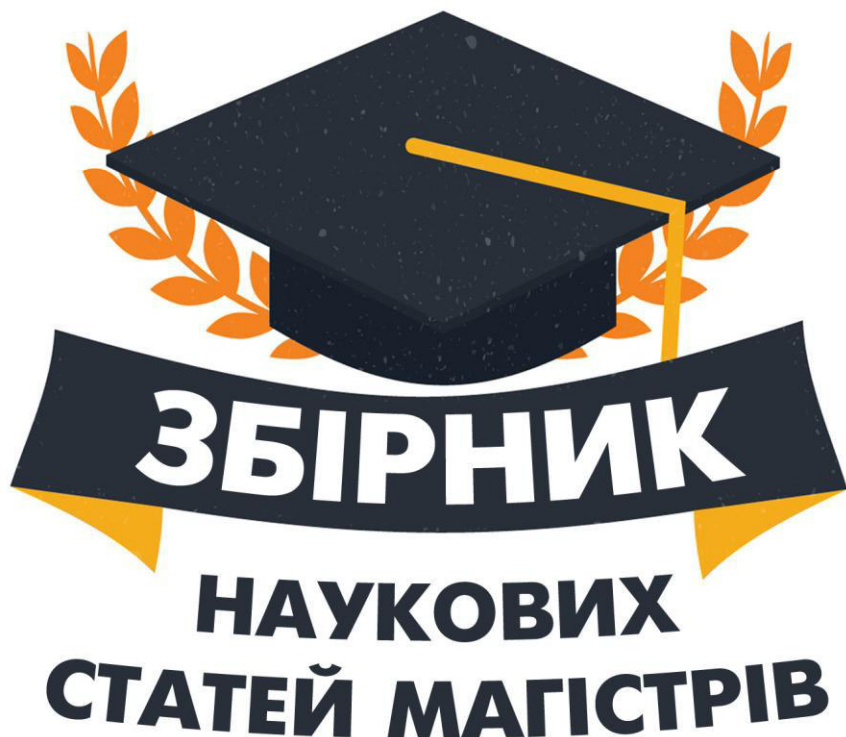

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСІЛКИ
“ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ”**

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВОГО ІНСТИТУТУ
БІЗНЕСУ ТА СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

**ПОЛТАВА
2020**

УДК 330:004(082)
3-41

Друкується відповідно до наказу по університету № 112-Н від 01 вересня 2020 р.

Головний редактор – **О. О. Нестуля**, д. і. н., професор, ректор Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» (ПУЕТ).

Заступник головного редактора – **О. В. Манжура**, д. е. н., доцент, проректор з науково-педагогічної роботи ПУЕТ.

Відповідальний секретар – **Н. М. Бобух**, д. філол. н., професор, завідувач кафедри української, іноземних мов та перекладу ПУЕТ.

Відповідальний редактор

А. С. Ткаченко, к. т. н., доцент, директор Навчально-наукового інституту бізнесу та сучасних технологій ПУЕТ.

Члени редакційної колегії

Г. О. Бірта, д. с.-г. н., професор (спеціальність Підприємництво, торгівля та біржова діяльність освітні програми «Товарознавство і комерційна діяльність» і «Товарознавство та експертиза в митній справі»), завідувач кафедри товарознавства, біотехнології, експертизи та митної справи ПУЕТ;

О. О. Ємець, д. ф.-м. н., професор (спеціальність Комп'ютерні науки), завідувач кафедри математичного моделювання та соціальної інформатики ПУЕТ;

Є. А. Карпенко, к. е. н., доцент (спеціальності Облік і оподаткування та Підприємництво, торгівля та біржова діяльність освітня програма «Публічні закупівлі»), завідувач кафедри бухгалтерського обліку і аудиту ПУЕТ;

Н. В. Карпенко, д. е. н., професор (спеціальність Маркетинг), завідувач кафедри маркетингу ПУЕТ;

Т. А. Костишина, д. е. н., професор (спеціальності Економіка освітня програма «Управління персоналом та економіка праці», Публічне управління та адміністрування освітня програма «Місцеве самоврядування»), завідувач кафедри управління персоналом, економіки праці та економічної теорії ПУЕТ;

Г. В. Лаврик, д. ю. н., професор (спеціальність Публічне управління та адміністрування освітня програма «Публічне адміністрування»), завідувач кафедри правознавства ПУЕТ;

Л. М. Шимановська-Діанич, д. е. н., професор (спеціальність Інформаційна, бібліотечна та архівна справа), завідувач кафедри менеджменту ПУЕТ;

Л. С. Франко, ст. викладач (спеціальність Міжнародні економічні відносини), завідувач кафедри міжнародної економіки та міжнародних економічних відносин;

О. В. Яриш, к. е. н., доцент (спеціальність Фінанси, банківська справа та страхування), завідувач кафедри фінансів та банківської справи ПУЕТ.

Збірник наукових статей магістрів. Навчально-науковий
3-41 інститут бізнесу та сучасних технологій. – Полтава : ПУЕТ,
2020. – 258 с.

ISBN 978-966-184-388-1

У збірнику представлено результати наукових досліджень магістрів спеціальностей: Інформаційна, бібліотечна та архівна справа освітня програма «Документознавство та інформаційна діяльність»; Комп'ютерні науки освітня програма «Комп'ютерні науки»; Облік і оподаткування освітня програма «Облік і аудит»; Фінанси, банківська справа і страхування освітня програма «Фінанси і кредит»; Публічне управління та адміністрування освітні програми «Публічне адміністрування» та «Місцеве самоврядування»; Економіка освітня програма «Управління персоналом та економіка праці»; Маркетинг освітня програма «Маркетинг»; Філологія освітня програма «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська»; Підприємництво, торгівля та біржова діяльність освітні програми «Товарознавство і комерційна діяльність», «Товарознавство та експертиза в митній справі», «Публічні закупівлі».

УДК 330:004(082)

Матеріали друкуються в авторській редакції мовами оригіналів.

За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідальні автори.

Розповсюдження та тиражування без офіційного дозволу ПУЕТ заборонено.

© Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і
торгівлі», 2020

ISBN 978-966-184-388-1

<i>Сич А. М.</i> Дослідження використання ультрафіолетових ламп для пристроїв знезараження повітря	61
<i>Скоробагацький В. В., Бабенко О. Ю.</i> Стан та тенденції ринку пластмас в Україні	66
<i>Снежков В. О.</i> Ідентифікаційна експертиза апельсинів різних сортів	70
<i>Хоменко Ю. О.</i> Сучасні проблеми ідентифікації та фальсифікації шоколаду	75

Освітня програма «Товарознавство і комерційна діяльність»

<i>Богасєвський В. В.</i> Шляхи підвищення якості та харчової цінності мармеладних виробів	80
--	----

ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

Освітня програма «Фінанси і кредит»

<i>Дєєв О. С.</i> Методи оцінювання фінансової безпеки підприємства.....	85
<i>Зінченко А. В.</i> Особливості управління діловою активністю підприємства в умовах кризи	90
<i>Костюченко А. А.</i> Методи фінансового планування вітчизняних підприємств	95
<i>Кулиняк Н. А., Руденко А. А.</i> Формування моделі управління фінансовими ресурсами підприємств споживчої кооперації на основі фінансового контролінгу.....	99
<i>Опанасюк А. О., Пінчук А. Г.</i> Ефективне управління фінансовими ресурсами підприємства як умова успішної стратегії забезпечення його фінансової стійкості	103
<i>Павлишин Д. Г.</i> Фінансова децентралізація та її вплив на соціально-економічний розвиток Полтавського регіону.....	107
<i>Панченко К. В.</i> Теоретико-методологічні підходи до визначення сутності фінансової безпеки домогосподарств	112

Список використаних джерел

1. Бланк И. А. Финансовый менеджмент : [учеб. курс] / И. А. Бланк. – Киев : Ника-Центр, Эльга, 2003. – 511 с.
2. Педченко Н. С. Окремі підходи до оцінки фінансової стійкості підприємства у вітчизняній і зарубіжній практиці / Н. С. Педченко, Н. А. Вакулін // Наука і молодь в ХХІ сторіччі : зб. тез доп. III Міжнар. молодіжної наук.-практ. інтернет-конф. (м. Полтава, 1 грудня 2017 року). – Полтава : ПУЕТ, 2017. – С. 551–555. – Режим доступу: http://dspace.uccu.org.ua/bitstream/123456789/7149/1/%d0%97%d0%b1%d1%96%d1%80%bd%d0%b8%d0%ba%20_%d0%9d%d0%b0%d1%83%d0%ba%d0%b0%20%d1%96%20%d0%bc%d0%be%d0%bb%d0%be%d0%b4%d1%8c_01.12.17.pdf (дата звернення 05.10.09.20). – Назва з екрана.
3. Педченко Н. С. Управління фінансовими ресурсами як напрям підвищення фінансової стійкості підприємства / Н. С. Педченко, І. В. Голуб, М. В. Войко // Актуальні питання розвитку економіки, харчових технологій та товарознавства : тези доп. ХLI Міжнар. наук. студентської конф. за підсумками науково-дослідних робіт студентів за 2017 рік, присвяченої 100-річчю Національної академії наук України (м. Полтава, 17–18 квітня 2018 року). – Полтава : ПУЕТ, 2018. – С. 12–16. Режим доступу: http://194.44.39.210/bitstream/123456789/6988/1/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D1%82%D0%B5%D0%B7%20%D1%81%D1%82%D1%83%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%96%D0%B2_2018-2.pdf (дата звернення 05.10.09.20). – Назва з екрана.

УДК 336.143.2

ФІНАНSOVA ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК ПОЛТАВСЬКОГО РЕГІОНУ

Д. Г. Павлишин, магістр спеціальності 072 Фінанси, банківська справа і страхування освітня програма «Фінанси і кредит»

Г. М. Сидоренко-Мельник, к. е. н., доцент – науковий керівник

Анотація. У статті досліджується проблема проведення реформи фінансової децентралізації в Україні та її вплив на соціально-економічний розвиток. Автором представлено аналіз фінансових джерел місцевого бюджету Полтавської області та результати відповідного процесу в регіоні.

Ключові слова: фінансова децентралізація, соціально-економічний розвиток, територіальна громада, регіон, місцевий бюджет.

Abstract. The article examines the problem of financial decentralization reform in Ukraine and its impact on socio-economic development. The author presents an analysis of financial sources of the local budget of Poltava region and the results of the relevant process in the region.

Keywords: financial decentralization, socio-economic development, territorial community, region, local budget.

Постановка проблеми. На сьогодні для України достатньо актуальною залишається проблематика дослідження факторів впливу на самодостатність і фінансову спроможність територіальних громад, тобто те, що ставилося головним в проведенні реформи бюджетної системи, оскільки без фінансового забезпечення неможливо досягнути значних результатів у всіх сферах реформування. Особливо це стосується аналізу та оцінці проведенню фінансової децентралізації з метою визначення результативності відповідного процесу.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Результати досліджень щодо фінансової децентралізації, реалізації бюджетної політики та теоретичних основ побудови місцевих бюджетів в Україні висвітлювалися в наукових працях таких вітчизняних учених як С. Буковинський, О. Василик, З. Варналій, О. Кириленко, І. Луніна, Л. Тарангул, С. Писаренко, І. Сторонянська, В. Федосов, С. Юрій, Ф. Ярошенко та інших. Проте, деякі аспекти соціально-економічного розвитку регіону за умов фінансової децентралізації потребують подальшого наукового дослідження.

Формулювання мети. Метою статті є аналіз процесу фінансової децентралізації та його вплив на соціально-економічний розвиток регіону на прикладі Полтавської області.

Виклад основного матеріалу дослідження. Фінансова децентралізація в Україні фактично розпочалася шляхом ухвалення з 2015 року змін до бюджетно-податкового законодавства [1; 2], що дозволило передати на місця як додаткові бюджетні повноваження, так і стабільні джерела доходів для їх виконання.

Згідно з рейтингом Міністерства розвитку громад та територій України Полтавщина протягом останніх років входила в п'ятірку кращих областей за напрямком «Фінансова самодос-

татність». Лідируючі позиції забезпечено показниками «Темп зростання (зменшення) доходів місцевих бюджетів» та «Темп зростання (зменшення) податкового боргу».

З моменту впровадження реформи децентралізації в Полтавській області створено 54 об'єднані територіальні громади (ОТГ), 9 з яких – у 2019 році.

Представлені звіти фінансової діяльності 806 об'єднаних територіальних громад України (за 9 місяців 2019 року), 15 громад Полтавщини свідчать, що ОТГ мають кращі показники фінансової спроможності у 5 групах та посідають лідируючі позиції серед усіх громад України: в групі з чисельністю населення більше 15 тис. осіб в числі лідерів Пирятинська ОТГ, яка посідає 18 місце; в групі з чисельністю населення від 10 до 15 тис. в числі лідерів – Глобинська ОТГ (6 місце), Щербанівська ОТГ (7 місце), Шишацька ОТГ (8 місце), Лохвицька ОТГ (10 місце), Гребінківська ОТГ (13 місце); в групі з чисельністю населення від 5 до 10 тис. в числі лідерів – Опішніянська ОТГ (16 місце), Михайлівська ОТГ (18 місце), Машівська ОТГ (20 місце); в групі з чисельністю населення менше 5 тис. в числі лідерів – Драбівська ОТГ (4 місце), Сенчанська ОТГ (5 місце), Краснолуцька ОТГ (9 місце), Коломацька ОТГ (15 місце), Ланнівська ОТГ (18 місце); в групі міст обласного значення створена у 2018 році Гадяцька ОТГ посідає 15 місце.

Показники соціально-економічного розвитку регіону свідчать, що вагомою складовою бюджетування є підтримка розвитку об'єднаних територіальних громад з боку держави у вигляді коштів різних субвенцій. І ця підтримка зростає із року в рік – всього, з моменту впровадження реформи децентралізації, державна підтримка об'єднаних громад склала 2026,4 млн грн:

- у 2016 році – 231,3 млн грн;
- у 2017 році – 381,4 млн грн;
- у 2018 році – 794,5 млн грн за 10 місяців 2019 року до ОТГ надійшло 619,2 млн грн державних субвенцій, в тому числі: освітньої субвенції за період з 2016 – по 10 місяців 2019 року всього надійшло 1181,7 млн грн, ріст надходжень – у 4 рази (2018 рік порівняно з 2016 роком):
- у 2016 році – 113,4 млн грн;
- у 2017 році – 151,7 млн грн;
- у 2018 році – 449,0 млн грн;
- 10 місяців 2019 року – 473,7 млн грн.

Медичної субвенції за період з 2016 – по 10 місяців 2019 року всього надійшло 426,7 млн грн, ріст надходжень – у 4 рази (2018 рік порівняно з 2016 роком):

- у 2016 році – 53,2 млн грн;
- у 2017 році – 106,7 млн грн;
- у 2018 році – 216,7 млн грн;
- 10 місяців 2019 року – 50,1 млн грн.

Інфраструктурної субвенції за період з 2016 – по 10 місяців 2019 року всього надійшло 261,4 млн грн, ріст надходжень – у 1,7 рази (2018 рік порівняно з 2016 роком):

- у 2016 році – 50,2 млн грн;
- у 2017 році – 51,2 млн грн;
- у 2018 році – 87,1 млн грн;
- 10 місяців 2019 року – 72,9 млн грн [3].

Завдяки фінансовій децентралізації ОТГ Полтавщини мають змогу втілити різноманітні проєкти, спрямовані на поліпшення життя та добробуту своїх мешканців, розвиток інфраструктури громад, будівництво та ремонт закладів освіти, охорони здоров'я, культури, спорту, поліпшення матеріально-технічної бази комунальних підприємств тощо.

За рахунок інфраструктурної субвенції у 2019 році громадами області було подано до реалізації 161 проєкт з розвитку, з яких вже майже 70 реалізовано, а з початку впровадження реформи децентралізації ОТГ втілено 420 проєктів.

Показником ефективної діяльності промислових та агропромислових підприємств, а також сприятливого бізнес-клімату в регіоні є стабільна позитивна динаміка сплати податків. Так, за 10 місяців 2019 року до бюджетів всіх рівнів мобілізовано 35,4 млрд грн надходжень, що на 7,2 млрд грн або на 25,6 % більше ніж за відповідний період минулого року.

До Державного бюджету акумульовано 24,9 млрд грн. У порівнянні з відповідним періодом 2018 року надходження збільшилися на 5,9 млрд грн або на 31,4 % [3].

Місцеві бюджети за доходами (без урахування трансфертів із державного бюджету) за січень-жовтень 2019 року виконано в сумі понад 10,5 млрд грн, в порівнянні з відповідним періодом минулого року зростання становить 1,3 млрд грн або 13,9 %.

Надходження до загального фонду місцевих бюджетів (без урахування трансфертів із Державного бюджету) виконано в

сумі понад 9,8 млрд грн, що на 1,4 млрд грн або на 16,7 % більше, ніж за відповідний період 2018 року.

Надходження податку на доходи фізичних осіб становлять 5,6 млрд грн (+17,0 %), податку на майно в частині плати за землю – 1,2 млрд грн (+11,0 %), єдиного податку – майже 1,1 млрд грн (+16,5 %), акцизного податку з вироблених в Україні підакцизних товарів – надійшло 0,5 млрд грн (+0,2 %), податку на прибуток підприємств – 0,3 млрд грн (+50,1 %) та по інших податках і зборах – 1,2 млрд грн (+21,2 %).

До спеціального фонду місцевих бюджетів (без урахування трансфертів із Державного бюджету) надійшло 0,7 млрд грн – порівняно з відповідним періодом 2018 року надходження зменшилися на 0,1 млрд грн (14,5 %).

Бюджет області по видатках в цілому при уточненому плані на рік 23 272,0 млн грн фактично виконано 16 738,1 млн грн. По загальному фонду бюджет області за 10 місяців 2019 року було виконано в сумі 13 593,7 млн грн, в т. ч.:

- освіта – 4872,5 млн грн (89,6 %);
- охорона здоров'я – 1 732,9 млн грн (90,6 %);
- соціальний захист – 3 280,8 млн грн (88,9 %);
- культура – 474,3 млн грн (89,4 %);
- фізична культура – 190 млн грн (89,7 %).

Видатки спеціального фонду складають 31 44,3 млн грн або 66,5 % від плану 10 місяців (4 725,5 млн грн).

На 01.11.2019 року кредиторська заборгованість загального фонду зменшилась в порівнянні з початком року на 274,4 млн грн (або 77,2 %) і складає 82,1 млн грн. Прострочена заборгованість із виплати заробітної плати станом на 01.11.2019 року в області була відсутня [3].

Висновки. Отже, модель бюджетної системи, у результаті проведеної реформи фінансової децентралізації, дозволила значно збільшити доходи місцевих бюджетів, а органам місцевого самоврядування надала додаткові можливості для вирішення соціально-економічних проблем місцевого значення, але кінцевою метою реформи децентралізації фінансових ресурсів залишається розширення джерел місцевих бюджетів і максимального скорочення їх залежності від державних дотацій і субвенцій.

Список використаних джерел

1. Бюджетний кодекс України [Електронний ресурс] : Кодекс України від 08 лип. 2010 р. № 2456-VI / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>. – Назва з екрана.
2. Податковий кодекс України [Електронний ресурс] : Кодекс від 02.12.2010 № 2755-VI / Законодавство України : [веб-сайт Верховної Ради України]. – Текст. дані. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>. – Назва з екрана.
3. Офіційний веб-сайт Полтавської обласної державної адміністрації [Електронний ресурс]. – Текст. дані. – Режим доступу: <http://www.adm-pl.gov.ua/docs/pro-programu-ekonomichnogo-i-socialnogo-rozvitku-poltavskoyi-oblasti-na-2020-rik-0>. – Назва з екрана.

УДК 336-044.372

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ДОМОГОСПОДАРСТВ

К. В. Панченко, магістр спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування освітня програма «Фінанси і кредит»

Т. П. Гудзь, д. е. н., доцент, професор кафедри фінансів та банківської справи – науковий керівник

Анотація. У статті проаналізовано існуючі наукові підходи до розуміння сутності фінансової безпеки домогосподарств, яка отримала останнім часом надзвичайну актуальність, що пов'язано з глобалізацією економіки і інтеграційними процесами, які впливають на зміну добробуту домогосподарств. Виокремлено специфічні особливості фінансової безпеки домогосподарств. Дослідження показало, що фінансова безпека домогосподарств постійно піддається загрозам, які викликані певними ризиками. Проведено класифікацію загроз фінансовій безпеці домогосподарств та окреслено її функції.

Ключові слова: домогосподарство, безпека, фінансова безпека домогосподарств, фінансові ресурси домогосподарств, фінансовий стан домогосподарств, рівень фінансової безпеки, загрози, ризики, функції фінансової безпеки домогосподарств.

Abstract. In the article the existent scientific going is analysed near understanding of essence of financial safety of households, that got emergency actuality lately, that it is related to globalization of